

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

PS-NKWR.431.2.3.2025.JS

Pan
Andrzej Mańkowski
Dyrektor

ul. Strzegomska 6
53-611 Wrocław

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Wrocław, dnia 12 marca 2025 r.

I. Informacje organizacyjne:

Jednostka kontrolowana: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej we Wrocławiu.

Kierownik jednostki kontrolowanej: Andrzej Mańkowski - od dnia 1 stycznia 2024 r. do dnia 24 stycznia 2025 r.

(akta kontroli str. 3 – 9, 23)

Zakres kontroli: Organizacja systemu pracy z rodziną w gminie oraz zgodność zatrudniania asystenta rodziny z wymogami kwalifikacyjnymi.

Okres objęty kontrolą od dnia 1 stycznia 2024 r. do dnia 24 stycznia 2025 r.

Podstawa prawna kontroli: Art. 186 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2025 r. poz. 49)¹.

Plan kontroli Wojewody Dolnośląskiego na I półrocze 2025 r. z dnia 20 grudnia 2024 r.

Data rozpoczęcia i zakończenia czynności kontrolnych: Od 24 stycznia 2025 r. do 10 lutego 2025 r.

Kontrolerzy: 1. Jacek Sujka, inspektor wojewódzki, upoważnienie nr 42 z dnia 22.01.2025 r., sygn. PS-NKWR.0030.42.2025.JS.

2. Emilia Molska - Kaźmierczak, starszy inspektor wojewódzki, upoważnienie nr 43 z dnia 22.01.2025 r., sygn. PS-NKWR.0030.43.2025.JS.

(akta kontroli str. 1 - 14)

¹ Zwana dalej „ustawą”.

II. Ocena kontrolowanej jednostki:

W zakresie działalności jednostki podlegającej kontroli wydaje się ocenę pozytywną pomimo stwierdzonych uchybień.

III. Ustalenia kontroli:

W dniach 24 i 27 stycznia 2024 r. przeprowadzono kontrolę kompleksową w trybie zwykłym w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej we Wrocławiu, ul. Strzegomska 6, 53 - 611 Wrocław². Kontrolę odnotowano w książce kontroli pod numerem 2. Postępowanie kontrolne przeprowadzono na podstawie udostępnionej dokumentacji merytorycznej realizowanych zadań, aktów prawa miejscowego, dokumentów z akt osobowych potwierdzających kwalifikacje zawodowe i zatrudnienie asystentów rodziny oraz oświadczeń złożonych przez zastępcę dyrektora Ośrodka, kierownika Działu Wsparcia Rodziny oraz kierownika Działu Pieczy Zastępczej.

MOPS we Wrocławiu jest jednostką organizacyjną Gminy Wrocław. Ośrodek działa na podstawie statutu nadanego uchwałą nr LIV/1569/10 Rady Miejskiej Wrocławia z dnia 9 września 2010 r. (z późn. zm.) oraz Regulaminu organizacyjnego wprowadzonego zarządzeniem dyrektora jednostki nr 39/23 z dnia 3 lipca 2023 r. zmienionego zarządzeniem nr 1/25 z dnia 2 stycznia 2025 r. Jednostkę wyznaczono do realizacji zadań gminy z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej.

(dowód: akta kontroli str. 8 - 9, 15 - 16, 251 - 253)

W myśl art. 176 pkt 1 ustawy, do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja trzyletnich gminnych programów wspierania rodziny. W okresie objętym kontrolą realizowano Gminny Program Wspierania Rodziny we Wrocławiu na lata 2024 - 2026 przyjęty uchwałą nr LXXVI/1978/23 Rady Miejskiej Wrocławia z dnia 21 grudnia 2023 r.³. Celem głównym Programu było rozwijanie systemu wsparcia sprzyjającemu prawidłowemu funkcjonowaniu wrocławskich rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rodzin przejawiających trudności w realizacji funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Ponadto wskazano cztery cele szczegółowe:

1. Promowanie wartości rodziny i aktywności podejmowanej w gronie rodziny oraz prowadzenie działań edukacyjnych na temat problemów bliskich współczesnym rodzinom;
2. Rozwijanie systemu wsparcia rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rodzin przeżywających trudności w realizacji funkcji opiekuńczo – wychowawczych i rodzin w sytuacji kryzysowej;

² Zwany w dalszej części wystąpienia „Ośrodkiem” lub „MOPS”.

³ Zwany dalej „Programem”.

3. Wzmacnianie ekonomicznej funkcji rodziny;
4. Wzmacnianie kompetencji zawodowych i podnoszenie jakości usług świadczonych na rzecz rodzin.

Gmina realizowała cele Programu m. in. poprzez pracę z rodzinami przeżywającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych zapewniając im wsparcie i pomoc asystenta rodziny, pracę socjalną, świadczenia pieniężne i niepieniężne z pomocy społecznej oraz dostęp do specjalistycznego poradnictwa, a także współpracę z podmiotami działającymi na rzecz dziecka i rodziny.

Program realizowany był przez MOPS przy udziale m.in. placówek ochrony zdrowia i oświatowych z terenu gminy, placówek wsparcia dziennego, Policji, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, sądu, zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy domowej oraz podmiotów zajmujących się pracą z rodziną.

W Programie zawarto informację o sposobie jego monitoringu i ewaluacji. W myśl art. 179 ust. 1 ustawy, w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt, burmistrz, prezydent miasta składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z jego realizacją. Przedmiotowy obowiązek w Gminie Wrocław ciążył na prezydencie jako organie wykonawczym, a w praktyce sprawozdanie było przygotowywane przez kierownika jednostki organizacyjnej gminy realizującej zadania z zakresu wspierania rodziny. Dyrektor MOPS złożył do akt kontroli kopię sprawozdania opatrzoną pieczęcią wpływu, o którym mowa powyżej, za 2023 rok. Sprawozdanie zostało złożone przez Prezydenta Radzie Miejskiej w dniu 15 marca 2024 r. W przedłożonym dokumencie informowano szczegółowo o wykonanych zadaniach przez wszystkie podmioty działające w gminie w obszarze wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej wskazane w Programie. Zawarto w nim potrzeby związane z ich dalszą realizacją oraz wyszczególniono instytucje zaangażowane we wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych.

(dowód: akta kontroli str. 17 – 39, 74 – 75, 101)

Na podstawie informacji pozyskanych od zastępcy dyrektora Ośrodka i kierownika Działu Pieczy Zastępczej (zawartej w ankiecie o działalności jednostki) w obszarze dotyczącym form pracy z rodziną, o których mowa w art. 10 ust. 3 ustawy, w okresie objętym kontrolą mieszkańcy gminy mogli korzystać z konsultacji, poradnictwa specjalistycznego, poradnictwa prawnego oraz terapii i mediacji świadczonych w MOPS. Psycholodzy i pedagodzy Ośrodka zatrudnieni w Dziale Wsparcia Rodziny udzielili łącznie 2267 konsultacji, w tym 669 w miejscu zamieszkania klientów. Z ich wsparcia skorzystało łącznie 567 osób, a spośród nich 235 osób doświadczających problemów w opiece i wychowaniu dzieci. Poradnictwa udzielano z zakresu m.in. umiejętności wychowawczych, rozwiązywania

konfliktów, informowania o normach rozwojowych dzieci, radzenia sobie z kryzysem, profilaktyki dotyczącej używania środków odurzających i spożywania alkoholu, budowania dobrych relacji w rodzinie, w tym relacji z dziećmi oraz zapobiegania przemocy domowej. Wsparcie psychologiczne i pedagogiczne odbywało się w formie cyklicznych lub jednorazowych spotkań z członkami rodziny, w siedzibie MOPS lub w środowisku. Dodatkowo zadania z tego zakresu realizował w szczególności Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego Wrocławia⁴, zlecając udzielanie poradnictwa organizacjom pożytku publicznego.

W ramach poradnictwa rodzinnego podejmowano działania edukacyjne w formie warsztatów i treningów w szczególności z zakresu komunikacji w małżeństwie i rodzinie, odpowiedzialnego rodzicielstwa, umiejętności wychowawczych, rozwoju osobistego. Punkty poradnictwa oferowały mieszkańcom także możliwość udziału w różnego rodzaju grupach wsparcia. Ww. formy pomocy były realizowane w 26 punktach na terenie Gminy Wrocław. Udzielono 13457 porad specjalistycznych dla osób indywidualnych, par i rodzin. Skorzystały z nich łącznie 7422 osoby.

Wydział prowadził działania dotyczące wsparcia dla dzieci i młodzieży zagrożonych kryzysem zdrowia psychicznego oraz ich rodzin/opiekunów, które realizowano w:

- a) Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym im. I.J. Gromkowskiego poprzez grupy psychoedukacyjne dla rodziców/opiekunów dzieci i młodzieży zagrożonych kryzysem zdrowia psychicznego oraz indywidualne wsparcie psychologiczne dla rodzin. Z pomocy skorzystało 251 osób;
- b) Centrum Neuropsychiatrii „Neuromed” poprzez porady psychologiczne/psychiatryczne dla rodziców/opiekunów dzieci i młodzieży zagrożonych kryzysem zdrowia psychicznego oraz warsztaty (skorzystało ok. 800 osób).

W ramach wsparcia opiekunów oraz dzieci (głównie w wieku przedszkolnym od 4 do 7 roku życia) udzielano indywidualnego poradnictwa specjalistycznego. Usługę tę zrealizowano w wymiarze 216 godzin, udzielając wsparcia opiekunom oraz dzieciom. Konsultacje z rodzicami dotyczyły trudności rodzinnych, problemów z pełnieniem ról w rodzinie, relacji małżeńskich, problemów komunikacji w rodzinie, radzenia sobie ze stresem oraz problemów wychowawczych dzieci. Konsultacje dla dzieci młodszych dotyczyły wsparcia adaptacyjnego dzieci i konieczności pracy w obszarze zaburzeń mowy, wsparcia logopedycznego i zaburzeń związanych z brakiem koncentracji. Dla dzieci prowadzono terapię logopedyczną, w zakresie

⁴ Zwany dalej „Wydziałem”

umiejętności społecznych, wsparcia ich w adaptacji w środowisku rówieśniczym (przedszkole i klasy początkowe). Z pomocy skorzystało 80 osób. Średnio na beneficjenta przypadało od 2 do 4 konsultacji.

Dodatkowo poradnictwo specjalistyczne realizowano w ramach „Klubu Mam”. Odbyły się 52 spotkania, w których wzięło udział 66 osób. Oferowano również inne formy wsparcia, w tym konsultacje indywidualne, grupowe, warsztaty, grupy wsparcia itp. Skorzystało z nich 320 osób. W ramach Programu edukacji zdrowotnej prowadzono poradnictwo w zakresie opieki nad kobietą, matką oraz dzieckiem w 3 Ośrodkach Edukacyjno – Informacyjnych. W poradniach psychologiczno – pedagogicznych i Specjalistycznej Poradni Terapeutycznej wspierano rodziców w zakresie przezwycięzania trudności wychowawczych związanych z problemami edukacyjnymi dzieci i młodzieży. Z pomocy skorzystało 12577 rodziców, 16124 dzieci oraz 3155 młodzieży.

Ponadto w Specjalistycznej Poradni Terapeutycznej udzielano pomocy młodzieży od 13. roku życia, jej rodzicom oraz całym rodzinom. Skorzystało z niej 975 osób z grupy młodzieży, 432 rodziców oraz 42 nauczycieli. We Wrocławskim Centrum Rozwoju Społecznego realizowano program „RAZEM”. Miał on na celu wsparcie psychologiczno - pedagogiczne dzieci i młodzieży oraz ich rodziny. Otaczano ich opieką w trudnych sytuacjach społecznych, adaptacyjnych związanych ze środowiskiem edukacyjnym, rówieśniczym oraz domowym. W programie udział wzięło 12911 osób i zrealizowano 4 projekty.

Kolejną formą pracy z rodziną prowadzoną w ramach punktów poradnictwa rodzinnego były mediacje. Mediatorzy udzielali wsparcia w punktach poradnictwa rodzinnego we Wrocławiu w: Fundacji Evangelium Vitae, ul. Rydygiera 22 - 28, w Parafii Rzymsko - Katolickiej pw. św. Anny (Pracze Odrzańskie), Specjalistycznej Poradni Rodzinnej przy ul. Katedralnej 4 pok. 8 – 9, przy Kościele Rektoralnym pw. Św. Macieja, przy Parafii pw. NMP Bolesnej we Wrocławiu Strachocinie oraz pl. Nankiera 17a. Z takiego wsparcia skorzystały 122 osoby. Zrealizowano 214 godzin porad. Dodatkowo Fundacja Na Rzecz Edukacji i Zdrowia "Daruma" Wrocław przy ul. Bednarskiej 19/8 prowadziła grupę terapeutyczno - rozwojową dla rodziców, w której uczestniczyło 16 osób.

Z pomocy w formie usług opiekuńczych dla rodzin z dziećmi nikt nie skorzystał. Natomiast 2 rodziny skorzystały z pomocy w formie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi (dotyczy 2 dzieci).

Pomoc prawna świadczona była przez pracowników MOPS posiadających wykształcenie prawnicze (konsultantów prawnych) w formie konsultacji w siedzibie Działu Wsparcia Rodziny, a w razie potrzeby lub z uwagi na organizację pracy, w siedzibach Zespołów

Terenowej Pracy Socjalnej od poniedziałku do piątku w godzinach pracy Ośrodka, po wcześniejszym umówieniu się z pracownikiem.

Gmina zapewniała wsparcie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych poprzez organizowanie dla rodzin spotkań, mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji, zwanych „grupami wsparcia” lub „grupami samopomocowymi” poprzez treningi i warsztaty budowania kompetencji opiekuńczo - wychowawczych oraz budowania relacji. W okresie objętym kontrolą funkcjonowały:

- grupa terapeutyczna dla osób/par po stracie dziecka;
- grupa wsparcia dla mam małych dzieci;
- grupa wsparcia dla rodziców dzieci z trudnościami wychowawczymi, deficytami i niepełnosprawnością;
- grupa wsparcia, psychoedukacyjna dla osób transseksualnych;
- grupa wsparcia dla kobiet;
- grupa wsparcia dla młodzieży;
- grupa wsparcia dla obcokrajowców;
- warsztaty dla kobiet, par/małżonków, rodziców nastolatków;
- warsztaty komunikacji.

Udział wzięło 714 osób. Realizatorami były: Parafia pw. św. Henryka, Fundacja Evangelium Vitae, Parafia pw. św. Anny (Pracze Odrzańskie), Stowarzyszenie Psychoedukacji i Terapii „Evolutio”, Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Ich Rodzinom w Szczególnie Trudnej Sytuacji Życiowej "Iskierka", Parafia pw. NMP Bolesnej we Wrocławiu Strachocinie, Towarzystwo Rozwoju Rodziny, Fundacja Dajmy Szansę, Rzymsko - Katolicka, Parafia pw. św. Jadwigi w Leśnicy, Rzymsko-Katolicka Parafia pw. św. Augustyna, Centrum Nowej Ewangelizacji Don Bosco, Fundacja DARUMA oraz Stowarzyszenie KARAN.

Pracę z rodziną realizowano też w:

1) Specjalistycznej Poradni Terapeutycznej:

- grupa edukacyjna - warsztaty kompetencji rodzicielskich metodą Faber - Mazlish – 42 osoby;
- grupy terapeutyczne dla rodziców - grupa ojców: 13 osób, grupa matek: 11 osób, łącznie: 24 osoby;
- terapia rodzinna - 180 osób.

2) Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej nr 1:

- bieżąca współpraca i konsultacje dla rodziców w ramach psychoterapii indywidualnej – cały rok szkolny 2023/2024;
- prowadzenie warsztatów dotyczących:
 - gotowości szkolnej – 60 rodziców;
 - zachowań autoagresywnych dzieci i młodzieży – 12 rodziców.

3) Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej nr 2:

- konsultacje, rozmowy psychologiczne i psychoedukacyjne zwiększające kompetencje rodziców - 2323 (największą liczbę stanowią rodzice dzieci szkół podstawowych);
- warsztaty i inne formy wsparcia grupowego rodzin;
- instruktaż dla rodziców w oparciu o Stosowaną Analizę Zachowań (praca nad rozwijaniem zachowań deficytowych i redukowaniem zachowań nieprawidłowych);
- prezentowanie zabaw i ćwiczeń oraz skutecznych działań podczas rozmów post diagnostycznych z rodzicami;
- opracowania własne np. „Wczesne objawy specyficznych trudności w nauce – jak wspierać dziecko”.

4) Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej nr 4:

- warsztaty dla rodziców – „Jak pomóc dzieciom, aby radziły sobie ze swoimi uczuciami” – 29 osób;
- warsztaty dla rodziców organizowane na terenie ww. Poradni „Zrozumieć, by pomóc” - 10 osób;
- prelekcja dla rodziców na terenie przedszkola nr 123 – 17 osób;
- warsztaty dla rodziców uczniów klas pierwszych Szkoły Podstawowej nr 25 we Wrocławiu na temat trudności emocjonalnych dzieci i radzenia sobie z trudnymi zachowaniami - 9 osób;
- wsparcie psychologiczno-pedagogiczne dla rodziców doświadczających trudności wychowawczych (z elementami terapii poznawczo-behawioralnej);

5) Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej nr 5:

- spotkania z rodzinami na terenie Poradni w ramach opracowanego i wdrożonego programu „Bliżej emocji” - kilkakrotne spotkania z 4 rodzinami;
- spotkania z dziećmi i ich opiekunami w ramach projektu „Laboratorium emocji” (26 godzin, 13 spotkań dla 12 rodzin, razem 34 osoby);

- spotkania w ramach projektu „Nieidealny rodzic” dedykowanemu głównie rodzicom dzieci z niepełnosprawnościami - 8 spotkań, 6 osób;
- zajęcia warsztatowe „Szkoła dla Rodziców”. Dwie grupy rodziców po 5 spotkań każda grupa. Razem 22 osoby. Tematyka: „Jak pomóc dziecku radzić sobie z przeżywanymi emocjami”, „Jak zachęcić dziecko do współpracy”, „Jakie metody zamiast karania”, „Jak mówić, żebyśmy byli wysłuchani”;
- warsztaty dla rodziców dot. agresji i przemocy u dzieci (2 placówki po 2,5 godziny, 26 uczestników);
- spotkanie z rodzicami 3 placówek (1 przedszkole i 2 szkoły) nt. higieny cyfrowej. 3 spotkania po 2 godz. - 36 uczestników.

6) Poradnia Psychologiczno – Pedagogicznej nr 9:

- warsztaty dla rodziców dzieci w wieku przedszkolnym dotyczące rozwoju emocjonalnego dzieci oraz procesu adaptacji, gotowości szkolnej - uczestniczyły 122 osoby;
- warsztaty psychoedukacyjne na terenie Poradni dla rodziców dzieci w wieku przedszkolnym - uczestniczyło 10 osób;
- warsztaty edukacyjne dla rodziców (okres dorastania) - 16 osób;
- terapia rodzin - 15 rodzin;
- „Szkoła dla rodziców” - warsztaty podnoszące kompetencje wychowawcze rodziców - 100 osób;
- Trening Umiejętności Społecznych w ramach wczesnego wspomagania rozwoju dziecka - 14 osób;
- pogadanki, porady, konsultacje na temat profilaktyki logopedycznej wpływającej na prawidłowy rozwój mowy (twarda dieta, konsultacja u stomatologa, ortodonta) podczas diagnoz i zajęć wczesnego wspomagania rozwoju dziecka.

(dowód: akta kontroli str. 80 – 84, 90 – 94, 296)

MOPS zapewniał wsparcie i pomoc asystenta rodziny rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych. W okresie objętym kontrolą zatrudnionych było 21 asystentów. Na podstawie informacji pozyskanych od zastępcy dyrektora Ośrodka oraz kierownika Działu Wsparcia Rodziny (zawartej w ankiecie o działalności jednostki) ustalono, że praca asystentów nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca ta była prowadzona, co jest zgodne z art. 17 ust. 3 ustawy. Ponadto asystenci nie prowadzili postępowań z zakresu świadczeń realizowanych

przez Gminę. W myśl art. 15 ust. 4 ustawy, każdy asystent w tym samym czasie prowadził pracę z nie więcej niż piętnastoma rodzinami.

(dowód: akta kontroli str. 97)

W Ośrodku funkcjonowało zarządzenie Nr 47/23 dyrektora MOPS z dnia 21 lipca 2023 r. wprowadzające zasady współdziałania i wspierania rodzin w związku z realizacją usług asystenta rodziny. Wskazano w nim między innymi zakres zadań asystenta rodziny, sposób realizacji usługi oraz wzory druków do pracy asystenta z rodziną.

(dowód: akta kontroli str. 106 – 134)

Podczas czynności kontrolnych stwierdzono, że w okresie objętym kontrolą do zadań Kierownika Działu Wsparcia Rodziny należało organizowanie, nadzorowanie i ocena pracy podległych mu pracowników oraz nadzór i organizacja asystentury rodzinnej MOPS. Na podstawie losowo wybranych akt zawierających dokumentację pracy asystenta z rodziną dokonano oceny jej zgodności z wymogami i zasadami określonymi w ustawie. Ustalono, że w przypadku, gdy Ośrodek powziął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadzał wywiad środowiskowy na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1283 ze zm.). Na podstawie wywiadu środowiskowego pracownik socjalny dokonywał analizy sytuacji rodziny. Podczas czynności kontrolnych ustalono, że w aktach rodzin objętych asystą brak było rzeczonych wywiadów. Po rozeznaniu sytuacji rodziny pracownik socjalny, w obecności konsultanta Działu Wsparcia Rodziny w oparciu o informacje z wywiadu środowiskowego składał wniosek pod nazwą „Skierowanie do objęcia rodziny wsparciem asystenta rodziny”. W rzeczonym wniosku znajdował się krótki opis sytuacji rodziny oraz proponowane obszary do współpracy rodziny z asystentem rodziny i pracownikiem socjalnym, wynikające z przeprowadzonego wywiadu środowiskowego i oceny sytuacji rodziny. Zasadnym jest, aby każdorazowo dokument potwierdzający dokonanie ww. wywiadu stanowił część składową rzeczonej dokumentacji, co przełoży się na dostęp do całości zgromadzonej dokumentacji w aktach rodziny. Jeżeli z wywiadu wynikała konieczność przydzielenia rodzinie asystenta, występował on z wnioskiem do Kierownika Działu Wsparcia Rodziny, który po zapoznaniu się z dokumentacją przydzielał rodzinie asystenta, co uznano za uchybienie. Zgodnie z zapisem art. 11 ust. 3 i 4 pkt 1 ustawy po otrzymaniu wniosku, o którym mowa w ust. 3, kierownik ośrodka pomocy społecznej albo dyrektor centrum usług społecznych przydziela rodzinie asystenta rodziny. Należy uregulować kwestię umocowania kierownika do realizacji zadań, o których mowa w sytuacji, gdy dyrektor MOPS nie realizuje przedmiotowych zadań osobiście. Wspieranie rodziny było prowadzone

za jej zgodą i aktywnym udziałem, przy uwzględnieniu zasobów własnych i źródeł wsparcia zewnętrznego. Asystenci rodziny w okresie od stycznia do grudnia 2024 r. współpracowali łącznie ze 179 rodzinami, które zostały zobowiązane przez sąd do pracy z asystentem, a od 1 stycznia 2025 r. do 24 stycznia 2025 ze 110 rodzinami. Asystent opracowywał we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym plan pracy z rodziną, o którym mowa w art. 15 ust. 1 pkt 1 i pkt 2 ustawy. Plan pracy z rodziną składał się z części zawierających podstawowe dane dotyczące rodziny, ocenę jej funkcjonowania oraz ocenę sytuacji życiowej. Plan obejmował m. in. cele, zakres realizowanych działań mających na celu przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, a także terminy ich realizacji oraz przewidywane efekty.

W myśl art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy, zadaniem asystenta jest dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku, i przekazywanie tej oceny podmiotowi, o którym mowa w art. 17 ust. 1 ustawy. W toku działań kontrolnych ustalono, że asystent sporządzał ww. dokument w formie sprawozdania. Zawierał on działania, które zostały wykonane w danym okresie oraz efekty, które zostały osiągnięte w czasie pracy z asystentem. Kierownik Działu pisemnie potwierdzał zapoznanie się z jego treścią. Asystent dokumentował bieżącą pracę w „Karcie pracy z rodziną”. Ponadto dokonywał kwartalnej ewaluacji pracy z rodziną wskazując zadania zrealizowane i konieczne do dalszej pracy. Praca asystenta prowadzona była w miejscu zamieszkania rodziny oraz w miejscu wskazanym przez rodzinę. W okresie objętym kontrolą asystą objętych było łącznie 358 rodzin (w których przebywało 599 dzieci), z tego z 151 zakończono współpracę. Po zakończeniu pracy z rodziną monitorowano jej funkcjonowanie dwa razy w miesiącu przez okres do trzech miesięcy. Asystenci współpracowali z 60 rodzinami, których dzieci umieszczone były w pieczy zastępczej. W przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, plan pracy z rodziną skoordynowano z planem pomocy dziecku. W okresie objętym kontrolą nieobjętych wsparciem asystenta rodziny było 246 rodzin, których dzieci przebywały w systemie pieczy zastępczej. Rodziny nie zostały objęte pracą asystenta ze względu na odmowę współpracy z asystentem oraz migrujący charakter funkcjonowania. Praca z rodzinami biologicznymi w przypadku braku asystenta rodziny, podejmowana była przez pracowników socjalnych zgodnie z ustawą o pomocy społecznej oraz za zgodą rodziny i przy jej aktywnym udziale. Rodziny z problemami opiekuńczo – wychowawczymi podlegały różnorodnym oddziaływaniom pracowników socjalnych takim jak: rozmowy wspierające i motywujące do zmiany obecnej sytuacji, zachęcanie do korzystania z oferty poradnictwa specjalistycznego, pomoc finansowa oraz rzeczowa. Pracownicy socjalni rozpowszechniali informacje

o wszelkich inicjatywach podejmowanych przez MOPS, inicjując działania edukacyjne.

(dowód: akta kontroli str. 98, 103 – 127, 135 – 205, 207 - 250)

W myśl art. 176 pkt 3 lit. b oraz pkt 4 lit. c ustawy, do zadań własnych gminy należy organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających oraz finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2 ustawy, ponoszonych przez rodziny wspierające. W trakcie postępowania kontrolnego ustalono, że na terenie Gminy Wrocław nie funkcjonowały rodziny wspierające. Kierownik Działu Pieczy Zastępczej oświadczył, że rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych nie zgłaszały potrzeb w tym zakresie oraz nie było zgłoszeń osób zainteresowanych pełnieniem roli rodzin wspierających. MOPS podejmował działania związane z ustanowieniem rodziny wspierającej dla rodzin mających trudności opiekuńczo – wychowawcze. W Ośrodku opracowano procedury wprowadzania rodziny wspierającej do rodziny biologicznej, z którą współpracuje asystent rodziny. Przygotowano i wdrożono zarządzenie nr 46/23 dyrektora MOPS z dnia 21 lipca 2023 r. wprowadzające zasady przyznania rodziny wspierającej i współpracy z rodziną wspierającą w Ośrodku. Ponadto informacje o możliwości ustanowienia rodziny wspierającej przekazywali pracownicy socjalni oraz asystenci rodziny w środowisku osób potencjalnie mogących być objętych taką formą wsparcia, na festynach, piknikach organizowanych przez MOPS, na stronie internetowej Ośrodka.

(dowód: akta kontroli str. 95 – 96, 254 - 267)

W związku z art. 176 pkt 3 lit. c ustawy zastępca dyrektora MOPS oświadczył, że Gmina Wrocław prowadziła placówki wsparcia dziennego w rozumieniu ustawy. Na terenie Wrocławia działały 4 podmioty:

1. Placówka „Tobiaszki” przy al. Kasprowicza 26;
2. Placówka „Miś” przy ul. Oleśnickiej 4;
3. Placówka Centrum Rozwoju i Aktywności Dzieci i Młodzieży „Źródło” przy ul. Wolskiej 6;
4. Siemacha Spot w Magnolia Park przy ul. ul. Legnickiej 58.

(dowód: akta kontroli str. 99 – 100)

Gmina Wrocław, zgodnie z art. 176 pkt 5 oraz art. 191 ust. 9 i ust. 10 ustawy, współfinansowała pobyt dzieci w pieczy zastępczej. Na dzień kontroli 1136 dzieci pochodzących z gminy Wrocław umieszczonych było w pieczy zastępczej, z tego 510 w rodzinie zastępczej spokrewnionej, 166 w rodzinie zastępczej niezawodowej, 30 w rodzinie zastępczej zawodowej, 20 w rodzinnych domach dziecka oraz 410 w placówkach

opiekuńczo - wychowawczych. Najczęstszą przesłanką do umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej była niewydolność opiekuńczo - wychowawcza rodziców oraz ich uzależnienia. Wśród czynników utrudniających bądź uniemożliwiających podjęcie współpracy z rodzinami celem powrotu do nich dzieci było: brak aktywnego działania w obszarze określonym w planie pracy asystenta z rodziną, migracje, zaawansowane uzależnienia, choroby psychiczne, odbywanie kary pozbawienia wolności. Z uwagi na zmieniającą się sytuację rodzin należy ponawiać próby podjęcia współpracy z nimi. Szczególnie należy mieć na uwadze, że w sytuacji umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej praca asystenta z rodziną powinna być zawsze kontynuowana lub zdarzenie to powinno inicjować tę pracę, jeżeli nie było jej dotychczas. Zakres działań powinien zmierzać wówczas do reintegracji rodziny.

(dowód: akta kontroli str. 100 – 101, 270 - 280)

W okresie objętym kontrolą zatrudnionych było 21 asystentów rodziny. Na podstawie przedłożonych dokumentów z akt osobowych stwierdzono zgodność zatrudnienia asystentów z wymogami kwalifikacyjnymi określonymi w ustawie. Asystenci zostali zweryfikowani w zakresie art. 12 ust. 1 pkt 2-4 ustawy. Potwierdzono spełnienie przez asystentów warunku, o którym mowa w art. 12 ust. 1 pkt 5 ustawy, tj. nie figurowanie w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle seksualnym z dostępem ograniczonym.

(dowód: akta kontroli str. 97, 268 - 269)

Biorąc pod uwagę obowiązek gminy wynikający z art. 176 pkt 2 i 4 lit. b ustawy o konieczności tworzenia możliwości i finansowania szkoleń podnoszących kwalifikacje asystenta rodziny na podstawie okazanej dokumentacji ustalono, że był on realizowany.

(dowód: akta kontroli str. 101 - 102)

Zgodnie z art. 177 ustawy do zadań własnych gminy należy realizowanie rządowych programów z zakresu wspierania rodziny oraz rządowego programu wsparcia rodzin z dziećmi. W toku działań kontrolnych stwierdzono, że ww. obowiązek został spełniony.

(dowód: akta kontroli str. 102 - 103)

Podczas czynności kontrolnych ustalono, że w Ośrodku zgodnie z art. 176 pkt 7 ustawy prowadzono monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy. Ponadto ustalono, że na dzień kontroli 26 dzieci zamieszkujących we Wrocławiu oczekiwało na realizację postanowień sądowych o umieszczeniu w pieczy zastępczej (16 postanowień). Do czasu zwolnienia się miejsc w pieczy zastępczej, dzieci przebywały w swoich środowiskach rodzinnych monitorowanych przez pracowników MOPS i kuratorów sądowych, a 3 dzieci przebywała na oddziałach szpitalnych. W rodzinach zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej

rzeczony monitoring realizowano poprzez wizyty w środowisku rodzinnym (zaplanowane i niezaplanowane) oraz rozmowy telefoniczne (pracownik socjalny, asystent rodziny i kurator sądowy). Ww. pracownicy współpracowali również z placówkami oświatowymi. Pozyskiwali informacje dotyczące funkcjonowania dzieci i ich rodzin ze szkół i przedszkoli, do których uczęszczali.

(dowód: akta kontroli str. 281 - 295)

IV. Pozostałe informacje i zalecenia pokontrolne:

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach. Jeden egzemplarz przekazano Panu Andrzejowi Mańkowskiemu Dyrektorowi MOPS.

W wyniku przeprowadzonej kontroli kompleksowej w trybie zwykłym w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej we Wrocławiu, ul. Strzegomska 6, nie stwierdzono nieprawidłowości wymagających wydania zaleceń pokontrolnych.

Pouczenie:

Zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego, w tym wystąpienia niezawierającego zaleceń pokontrolnych, składa się na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2025 r. poz. 49). Proszę w terminie do dnia **31 marca 2025 r.** o powiadomienie Wojewody Dolnośląskiego o sposobie realizacji uwag i wniosków przedstawionych w niniejszym wystąpieniu pokontrolnym.

INSPEKTOR WOJEWÓDZKI <i>Jacek Syka</i> (przewodniczący zespołu inspektorów) STARSZY INSPEKTOR WOJEWÓDZKI <i>Emilia Molska-Kaźmierczak</i> (członek zespołu inspektorów)	Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO <i>[Podpis]</i> (kierownik jednostki kontrolującej) Zastępca Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej
--	--